

rk, de geloovige
dige ambt, leer-
ding, straks vol-
gezag en onder-
e zeggen.

Woord Gods.
ke Christus door
in alle drie de

plaatselijke kerk

em.
een plaats voor
lijk, dat er een
rechtmatig ge-
plaatselijke kerk
ere macht de bij
igen mach-

als Hij tot het

ente, zoo brengt

ag uit het ambt,

ind.

van lichamen is,

het bindt

en zaak van ge-

het ambt in de

ijn autoriteit om

en twee verhou-

tselijke kerk tot

er Christus, die

n de verhouding

er op aarde, het

der het Woord,

in vertegenwoor-

gripsverwarring,

tselijke kerken

ten uit het gan-

egin der wereld

e orde, maar de

vergankelijk. Zij

n het zichtbare,

ring, maar toch

als een lichaam

onder het Woord

nding een juist

ook te kort.

aal, dan zijn de

nheid, ieder af-

maal niet. Ze zijn

van.

lige lichamen, te

woordelijke per-

antwoordelijkheid

eigen autoriteit

aag afzetten, dan

doen en ook op

gegeven, dan is

plaatselijke kerk

vernietigend en

dragers zijn aan

POST.

een exemplaar
e Geref. Kerken
aal formaat ver-
l van groote be-
s ons met Indië

willen wij thans
ke gegevens, die
zicht, gegevens
rk, dat zij doen,
enz., maar ook
en over de chr.
voor militairen
belangrijke kwes-
Nederland aan
„De Reformatie”
het de artikelen
lad daarover ge-

t Handboek niet
ring der classis
in deputaten ad
pport. Het blijkt,
ng van het hulp-
lecta classis, pag.
de z.g. landelijke
e regeling zoals
van Nederland
noeilijkheden. In
gemerkt, dat in
id-Noord en Am-
en nu blijkt, dat
i is om zich bij

Interessant is op dit punt de bijlage bij het rapport. Deze bevat gegevens uit een briefwisseling tusschen ds Th. Kuipers en dr H. A. van Andel over deze kwestie. Op bldz. 228 zegt ds Kuipers: „In Nederland is, naar ik verneem aan geen enkele Kerk ontheffing verleend”. Men voelt hier al aan de uitdrukking „ontheffing verleenen”, dat ook belangrijke kerkrecht-kwesties hierbij een rol spelen.

Op bldz. 229 wordt van ds Kuipers geciteerd: „...ook de zendingsbijdragen der Nederlandsche Kerken zijn niet gespecificeerd. Zij omvatten alle uitgaven. Maar daarnaast hebben deze Kerken in Nederland, alle, ook de vacante Kerken, die dus reeds voor het emeritaat van hun miss. predikant betalen, hun emeritaatsbijdrage voor de Nederlandsche predikanten. Dat is een solidariteitskwestie, waar in Nederland zich geen enkele Kerk aan onttrekt”. En op bldz. 231: „Het is in Nederland zoo, dat alle Kerken bijdragen aan de gezamenlijke onkosten van de emeriteering van de predikanten der Nederlandsche Kerken. Ook al hebben ze zelf geen predikant, of al hebben ze samen met een andere Kerk één predikant. Men voelt zich gezamenlijk verantwoordelijk. Men is solidair”. Wel merkt hij op bldz. 232 op, „dat we geen enkele Kerk tot samenwerking kunnen dwingen. We zullen Solo tenslotte vrij moeten laten, wanneer het op zijn standpunt blijft staan”. Maar het recht van deze weigering blijft hij bestrijden.

Nu gaan we op het vraagstuk van de landelijke samenwerking niet verder in. Het is er ons slechts om te doen, aan te toonen: ten eerste, dat deze kwestie ook in Indië aan de orde is gesteld en nog niet is opgelost; en ten tweede, dat ds Kuipers en misschien ook anderen van den toestand in de Nederlandsche Kerken op dit punt een niet geheel juiste voorstelling hadden (men bedenke hierbij, dat genoemde briefwisseling werd gevoerd in het tijdvak Dec. 1937—April 1938). Ds Kuipers ziet de Nederlandsche Kerken in deze aangelegenheid „solidair”, en gebruikt dit als argument voor zijn zienswijze. Maar die totaal-indruk klopt niet geheel op de feiten. En daarom zal het zoowel in Indië als in Nederland noodig zijn, dat hierbij allereerst opnieuw de beginselvragen aan de orde worden gesteld. Alleen op die wijze kan een zuivere oplossing worden gevonden. Het opzichschuiven van de beginselkwesties maakt de zaak niet gemakkelijker, maar verschuift de moeilijkheid en maakt die in de toekomst hoe langer hoe grooter.

L. D.

P.S. Het Handboek is in Nederland verkrijgbaar bij dr J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage. (Giro 181067.)

Gereformeerde Beweging onder de Oekraïners in Polen.

Ds F. Dresselhuis, secr. van het Comité voor Geref. Oekraïne (voorz. Prof. Dr F. W. Grosheide) schrijft ons het volgende:

„Van Ds Kusiw, superintendent der jeugdige Oekr. Evang. Geref. Kerk in Polen vernemen wij, dat de Oekraïnsche Synode dit jaar heel gaarne in de maand Juni zou samenkomen. Afgevaardigden van alle 38 gemeenten, die over de beide provincies Galicië en Wolhynië verspreid liggen, hopen daar — zooals ook anders eens per jaar het geval is — te komen. Alleen de 700 Zloty (± 1230,—), die noodig zijn om de synodale onkosten te bestrijden, zijn nog niet aanwezig. Ds Kusiw vraagt dringend, of wij — in Nederland — niet een handje kunnen helpen, dat de Synode door kan gaan. „n Gift voor dit doel storte men op giro 227926 van B. Mellink, penn. Comité voor Geref. Oekraïne, Zwolle. Mag ik meteen een verzoek overbrengen, ten behoeve van onze beide Oekraïnsche studenten, die te Kampen theologie studeren?

Gedurende de vacaties (Paasch, Groote, Kerst) zouden zij gaarne eenigen tijd bij een Nederlandsch-gereformeerde familie komen logeeren. Wil men zijn adres aan mij opgeven?

Ook daardoor kan men medehelpen bij den ophou van een gezonde cel aan de grens van Sovjet-Rusland. Bij voorbaat zeer hartelijk dank.”

K. S.

Gemeen mandaat.

Weer is aan de Vrije Universiteit een promotie geweest in de theol. fac., waarbij de promovendus een stelling had opgenomen inzake het „gemeen mandaat”. Men vroeg mijn meening. Ze is deze: wat de stelling dienaangaande opmerkte, mag misschien slaan op mij onbekenden, misschien in Zuid-Afrika, waar de promovendus ditmaal vandaan kwam, maar het raakt Nederlandschen kant noch Kamper wal, tenzij ik van kant noch wal op de hoogte ben voor wat de meening van mij bekende theologen aangaat. We kunnen dan ook zulke stellingen rustig overlaten aan een academisch steekspel, welks mérites nimmer apriori gegeven zijn. Zelf gaan we over tot de orde van den dag: in Amerika schrijft ds Zwier verstandiger over het „gemeen mandaat” dan deze zuid-afrikaansche promovendus er over poneerde. Zie verder onder Persschouw. K. S.

Vereeniging voor calvinistische wijsbegeerte.

In de „Mededeelingen” van de Vereeniging voor calvinistische wijsbegeerte, April 1939 (no. 1 van den 4en jaargang), vinden we het bericht, dat het aantal der-geenen, die het werk der vereeniging steunen, de 600 passeerde; het aantal werkende leden nadert tot 300. Onder de namen der bestuursleden treffen we thans niet meer aan dien van prof. dr K. Dijk. Of deze zich onttrokken heeft met een publieke mededeeling weet ik niet; ik ben enkele maanden afwezig geweest. Wel lees ik in de voorrede van een nieuw boek „De reformatie van het calvinistisch denken”, dat prof. Dijk

beloofd had, voor dit boek een artikel te schrijven, doch wegens drukke ambtsbezigheden van zijn voornemen af moest zien. Deze voorrede is gedateerd Jan. 1939. Overigens wordt in hetzelfde boek veel aandacht gewijd aan de wijsbegeerte der wetstidee, waaraan de namen van de professoren Vollenhoven en Dooyeweerd verbonden zijn. We hopen er op terug te kunnen komen.

K. S.

Aan de Justus-Commissiën en Justus-Correspondenten.

Rotterdam, 13 Mei 1939.

Waarde Heeren en Broeders,

Evenals vorige jaren, zal ook dit jaar weer een Jaarvergadering worden gehouden.

Het Moderamen besloot, deze te bepalen op D.V. Zaterdag 10 Juni a.s., 's namiddags 3 uur, in Restaurant „Monopole”, Stationsplein, Amersfoort.

De vergaderzaal is gunstig gelegen en de mooie omgeving lokt reeds uit tot trouwe opkomst, meer nog het referaat en den spreker, waarvoor wij U verwijzen naar de agenda.

Met het oog op de noodige regeling verzoeken wij U per omgaande bericht aan den Secretaris, wie Uw afgevaardigde zijn zal en of we op zijn (haar) komst kunnen rekenen.

Het Moderamen:

Ds J. A. TAZELAAR, Voorzitter.

J. MANNI, Secretaris,

Boezemlaan 7a, Rotterdam-N.

Ds F. A. DEN BOEFT, Penningmeester.

(Ingezonden.)

Wereldtentoonstelling New-York.

Tijdens mijn verblijf in Amerika kwam van Chr. Ref. zijde tot mij het verzoek, in de Nederlandsche pers onderstaande mededeelingen te doen die van belang zijn voor bezoekers van de wereldtentoonstelling te New-York. Aan dit verzoek voldoende breng ik thans het volgende onder de aandacht van de lezers:

In de naaste omgeving van New-York zijn verschillende kerken waar de diensten worden gehouden in beide talen. Wij geven hier een lijst van deze kerken: Chr. Ref. Church te Hoboken N. J., 310 Hudson St. (Ned. Morgendienst);

Northside Chr. Ref. te Passaic N. J., hoek Myrtle Ave en Burgess Place (Ned. Middagdienst);

First Chr. Ref. te Paterson N. J., 13 North Straight St. (Ned. middagdienst);

Second Chr. Ref. te Paterson (Prospect Park), 337 North 11th St. (Ned. middagdienst);

Prospect Park Chr. Ref. Paterson (Prospect Park), hoek North 7th St. en Farview Ave (Ned. morgendienst).

Deze kerken zijn gemakkelijk per trein of bus te bereiken. Wie zich tot den dienst des Woords begeeft, zal, naar de gewoonte der Amerikaansche Kerken, niet behoeven te zoeken naar een zitplaats. Ze zal hem, als vreemdeling, onmiddellijk worden aangeboden.

K. SCHILDER.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (XXXVII.)

311. *Waarom heeft Christus gewild, dat twee teekenen gebruikt worden?*

Om ons te leeren, dat Hij niet slechts voor ons geestelijke spijs, maar ook geestelijke drank is, dat is, dat Hij ons in 'algemeen alles verschaft, wat tot onze zaligheid noodig is.

312. *Wat beteekent het dit brood en dezen beker tot de gedachtenis van Christus te gebruiken?*

Het is, door deze plechtigheid herinnerd aangaande de verlossing door Christus en onze samenvoeging met Hem, en daardoor als door een zichtbaar pand versterkt, met een vaster geloof, die weldaden aannemen, overdenken, belijden en openlijk verkondigen.

313. *Valt dan aan allen, die dit brood en dezen beker gebruiken, de gemeenschap met Christus ten deel en wordt zij (aan hen allen) verzegeld?*

Geenszins; maar alleen aan de geloovigen. Want de ongelooovigen, omdat zij deelgenooten zijn van de dulvelen, kunnen geen deelgenooten zijn van de tafel des Heeren.

314. *Wie eten en drinken van dit brood en dezen drinkbeker op waardige wijze?*

Die vóór zij toetreden zichzelf beproeven²⁾.

315. *Maar hoe zullen wij ons beproeven?*

Door onszelf te onderzoeken, of wij ware leden van Christus zijn?³⁾

316. *Waaruit weten wij, dat wij ware leden van Christus zijn?*

Indien wij in ons het ware geloof, de bekeering tot God, en de liefde tot den naaste gevoelen (of waarnemen).

317. *Maar wanneer wij deze (dingen) in ons niet volmaakt bevinden, zullen wij ons dan onthouden van het Avondmaal des Heeren?*

Allerminst, als ze slechts waar en niet geveinsd in ons zijn. Want Christus neemt de zwakken aan, en om onzer zwakheid wil, heeft Hij het Avondmaal ingesteld.

318. *Wie moeten de Sacramenten bedienen?*

De bedienaars van het Evangelie. Want de bediening der Sacramenten is een deel van den openbaren ambtelijken dienst, welken God wil, dat door niemand waargenomen wordt, dan door die van Hem geroepen is.

319. *Wie moeten echter tot de sacramenten toegelaten worden?*

Tot den doop (moeten toegelaten worden) niet alleen de volwassenen, die het fundament van het Christelijk geloof recht belijden, en een leven voeren, dat Christenen niet onwaardig is, maar ook de kinderen,

²⁾ Qui accessuri se ipsos probant.

³⁾ Explorantes nos ipsos, an simus vera Christi membra.

die uit hen geboren zijn, welke de Kerk voor geloovigen erkent. Tot het Avondmaal des Heeren echter (moeten) alleen volwassenen (toegelaten worden), die zichzelf beproeven kunnen, en deze beproeving met belijdenis en leven openbaren.

320. *Wat moet men voort met hen doen, die een leven voeren, dat voor Christenen onwaardig is?*

Zij moeten door de kerkelijke tucht bedwongen worden. H. G. B.

Een boek voor nu en later.

K. Norel en H. Heukels: Rondom het land van morgen. — N.V. Gebr. Zomer & Keuning, Uitg. Mij., Wageningen.

De verdwijnende Zuiderzee heeft het wel bijzonder goed getroffen met haar beschrijver. Reeds in twee andere boeken: „Het getij verloopt!” en „Aan dood water”, heeft Norel zich een echte vakman betoond, iemand die niet alleen boeiend en vlot een verhaal weet te schrijven, maar die tevens blijf geeft van deskundigheid.

Het grootsche werk dat daar verricht wordt in onze oude binnenzee, is terecht het voorwerp van nationalen trots geworden, door den geweldigen opzet en het aanvankelijk slagen, ondanks enorme moeilijkheden. Het is evenwel een gecompliceerde onderneming, veel ingewikkelder dan het droogleggen van moerassen, waarbij slechts voordeel voor allen te verwachten is. Hier wordt een nieuw perspectief geopend, ten koste van de vernietiging eener bestaande levensgemeenschap. Tegenover de voortvarende indijkers staan de visschers, die den ondergang van hun bedrijf moeten aanvaarden.

Met vele factoren moet de beschrijver rekening houden. De belangen der betrokkenen dient hij goed te kennen, een warm hart moet hij hebben voor wat was, een vertrouwend blik moet hij durven slaan in de toekomst. De weedom om wat verloren gaat, mag zijn oog niet verduisteren en zijn vertrouwen in wat wordt aan het wankelen brengen. Want het oude had veel bekorends: de degelijke volkszeden, de typische kleederdrachten, een oer-Hollandsch bedrijf. Veel daarvan zal voor goed verdwijnen, zonder door iets beters vervangen te worden, terwijl de zegeningen van het nieuwe ten deele nog in verre toekomst liggen. Met dat alles, en meer nog, dient gerekend te worden, wil men een juist beeld geven van „de slag op de Zuiderzee”.

In zijn vorige boeken heeft Norel bewezen, dat hij zijn taak begrijpt en weet te volbrengen. Zijn eerste roman was vol actie en tragiek. De visschers moesten beseffen, dat hun getij ging verloopten, dat ze de bakens moesten verzetten, wilden zij niet omkomen. Het krampachtig verzet tegen den dijk kreeg feller kleur, dan het leven in den polder. Maar het optimisme overwon toch.

Het tweede boek beschreef het grootste bolwerk in den strijd, het eiland Urk, dat reeds aan dood water lag. De tegenstand bleek nutteloos. Met eenige moeite dwong de schrijver den lezer de oogen van de sombere realiteit af te wenden naar een rijk droomland. Zijn optimisme werd haast fantastisch groot.

En nu het nieuwe boek. De Wieringermeerpolder brengt zijn oogsten reeds op en beantwoordt aan de verwachtingen. De dijk van den Noord-oostpolder nadert zijn voltooiing en wettigt de hoop op een zelfde succes. De zee heeft reeds veel van haar gebied moeten afstaan. Nu neemt de auteur ons mee op een laatste rondvaart op het oude, nog niet beteugelde water. Wij nemen een kijkje in alle Zuiderzee-plaatsjes, die droomend van vroegeren roem te sterven staan langs de kusten. Weer neemt een verhaal de beschrijving in zich op.

Uitgangspunt is het rustige Blokzijl, geen visschersplaats meer, doch levend van wat huisindustrie. De jonge Geert gaat met zijn vader mee over zee naar Holland, om de maten te verkopen, die hij mee heeft gemaakt in de lange, stille wintermaanden. Hij ervaart den achteruitgang van die huisindustrie, die de concurrentie met de fabriek niet kan volhouden. Als hier geen verandering komt, zal armoede het einde wezen.

De jongen kiest resoluut een uitweg: de zee. Wat Blokzijl reeds niet meer heeft, bezit Vollenhove nog: visscherij. Als jongmaatje leert hij dit wankel bedrijf kennen. De schrale vangst met de kleine scheepjes kan nauwelijks voorzien in het noodzakelijk levensonderhoud. Hij maakt de gevaren mee, aan het klein-bedrijf verbonden. De levendig beschreven stranding en ondergang van den botter is als het ware het symbool van de, tot verdwijning gedoemde, Zuiderzeevisscherij. Ook hierin zit geen toekomst voor een flinken jongen.

Voor het laatst verandert Geert nu. Hij komt als lichtmatroos op een rijksbelonningsvaartuig en leert nu de geheele zee met alle kustplaatsjes kennen. En overal ziet hij het zelfde: stadjes, die nooit meer van de Zuiderzee nieuwen bloei kunnen verwachten. Hij ziet Amsterdam, dat het